

I z v j e š t a j
vlasti Bosne i Hercegovine po zahtjevu Evropskog Komiteta za prevenciju
torture i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka
– periodična posjeta CPT-a april/maj 2003. godine

- Federalno Ministarstvo pravde -

U skladu sa obavezama vlasti Bosne i Hercegovine po posljednjem podnesku Evropskog Komiteta za prevenciju torture i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka u svjetlu datih komentara i upita CPT-a, oficiri za vezu resornih ministarstava BiH i entiteta uz koordiniranje aktivnosti oficira za vezu BiH gđe. Minke Smajević, sačinilo je prijedlog predmetnog Izvještaja, koji upućuje Vijeću ministara na razmatranje i usvajanje.

U cilju unapređenja dijaloga vlasti Bosne i Hercegovine sa Evropskim Komitetom za prevenciju torture i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, prvi dio ovog Izvještaja posvećujemo aktivnostima Ministarstva pravde Federacije BiH u skladu sa obavezama vlasti Bosne i Hercegovine iz Izvještaja CPT-a, a koji se odnose na aktivnosti za olakšavanje premještanja Odjeljenja sudske psihijatrije-forenzike iz kruga Kazneno popravnog Zavoda u Zenici – zatvora visoke bezbjednosti.

Po zaključku Vlade Federacije BiH sa 75. sjednice održane 19. augusta 2004. godine interresorna Radna grupa bila je zadužena za izradu nacrtu Zakona o osnivanju posebne socijalno-zdravstvene ustanove i sačinila je izvještaj i utvrdila novi prijedlog donošenja odluke o davanju na korištenje jedne od neperspektivnih kasarni za osnivanje takve ustanove, te isti uputila Vladi Federacije BiH na razmatranje i usvajanje.

U cilju ispunjenja obaveza po zaključku Vlade Federacije BiH Radna grupa obratila se Federalnom Ministarstvu odbrane sa zahtjevom da se Radnoj grupi dostavi spisak neperspektivnih kasarni koje bi se mogle koristiti u svrhu osnivanja socijalno-zdravstvene ustanove zatvorenog tipa.

Po osnovu ponude dostavljene od Federalnog Ministarstva odbrane, interresorna Radna grupa izvršila je obilazak 10 neperspektivnih kasarni cijeneći interno utvrđene kriterije i to: da su riješeni svojinsko-pravni odnosi, da postoji adekvatan prostor i infrastruktura koji bi zahtjevali što manja ulaganja, da se objekti nalaze u blizini većeg medicinskog centra, da postoji pretpostavka mogućnosti lakšeg zapošljavanja medicinskog i nemedicinskog kadra neophodnog za rad ovakve ustanove, sigurnosni aspekt prostora i objekata, kao i sigurnost korisnika i zaposlenika ustanove.

U cilju implementacije zaključka Vlade Federacije BiH interresorna Radna grupa u prvoj polovini 2005. godine obišla je 10 neperspektivnih kasarni, te uvažavajući kriterije i zatečeno stanje na terenu, Radna grupa je zauzela stav da je kasarna "Misoča" u Ilijašu najpovoljnije rješenje za osnivanje socijalno zdravstvene ustanove, cijeneći da je ista u svojini Federalnog Ministarstva odbrane, da sadrži adekvatan prostor i infrastrukturu koji bi po ocjeni Radne grupe zahtijevao manja ulaganja, da je objekat udaljen od Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu cca 15 km, da je blizina Sarajeva pretpostavka za zapošljavanje i angažiranje stručnog medicinskog kadra, kao i drugih profesija potrebnih za rad ovakve ustanove i da od svih običenih kasarni ima najpovoljniji sigurnosni aspekt.

Tim povodom Radna grupa sačinila je i prijedlog odluke o davanju na korištenje objekta Kasarne "Misoča" u Ilijašu sa pripadajućim zemljištem socijalno-zdravstvenoj ustanovi zatvorenog tipa "Misoča" Ilijaš u osnivanju.

Razlozi za donošenje ove odluke sadržani su u izmjenama Krivičnog zakona Federacije BiH. Naime, odredbom člana 74. navedenog zakona, a u vezi sa članom 410. stav 2. Zakona o krivičnom postupku propisano je da se za izvršioce krivičnih djela u stanju bitno smanjene ili smanjene računljivosti ne izriče krivična sankcija, nego je propisano da se izriče mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja, uz izdržavanje kazne zatvora ili uz rad za opće dobro na slobodi ili uz uvjetnu osudu. Krivičnim zakonom Federacije BiH u članu 420. utvrđena je obaveza usklađivanja naziva ranije izrečenih krivično-pravnih sankcija tako i mjere sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, pa se osobe koje se nalaze na izdržavanju ove mjere obraćaju sudovima sa zahtjevima za ukidanje mjere i upućivanje prema organima za socijalnu zaštitu u skladu sa članom 410. stav 1. Zakona o krivičnom postupku i ističu da je nezakonito zadržavanje u zatvoru tj. u neodgovarajućim uvjetima u posebnom odjeljenju Kazneno popravnog zavoda zatvorenog tipa u Zenici.

Radna grupa sačinila je prijedlog Zakona o osnivanju socijalno-zdravstvene ustanove u "Misoči" koji je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine uputila u parlamentarnu proceduru.

U međuvremenu, aplikant Fikret Hadžić iz Tuzle, koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u trajanju od 24 godine uz mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja, koja se provodi u posebnom odjelu tzv. »Forenzika« Kazneno - popravnog zavoda u Zenici, podnio je aplikaciju Evropskom sudu za ljudska prava dana 19.04.2004. godine, u vezi sa povredom ljudskih prava prema Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine je ocijenilo da aplikantova predstavka dovoljno ukazuje na povredu čl. 3 i čl. 5. Evropske konvencije, obzirom da je već nakon donošenja Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku BiH i Federacije BiH u toku 2003. godine, Federacija BiH morala u posebnu ustanovu izmjestiti bitno smanjeno računljive počinioce krivičnih djela, kojima je izrečena mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja uz kaznu zatvora, kao i neuračunljive učinioce krivičnih djela koji zbog neuračunljivosti nisu mogli biti procesuirani kao krivično odgovorni.

U predmetu broj: 11123/04 - Hadžić protiv Bosne i Hercegovine, između stranaka je postignuta Nagodba, tako što je vlada Bosne i Hercegovine s namjerom prijateljskog rješenja u gore navedenom predmetu ponudila da se premjeste svi pacijenti koji se drže u Aneksu za sudsku psihijatriju u zatvoru Zenica (uključujući i gđin-a Fikreta Hadžića) u odgovarajući objekat, što prije, ali najkasnije do 31. decembra. 2005. godine i da plati ex gratia 9.000,00 eura gospodinu Fikretu Hadžiću, koju ponudu je gđin. Hadžić prihvatio, a Sud primio k znanju.

Istovremeno je Sud izrazio zadovoljstvo da se nagodba zasniva na poštivanju ljudskih prava, koja su definisana u Konvenciji i njenim protokolima.

Vijeće ministara je na 106. sjednici od 02.02.2006. godine razmatralo informaciju o izvršenju presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu u predmetu Fikret Hadžić protiv Bosne i Hercegovine, koju je podnijelo Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, te donio Zaključak da se formira Interresorna radna grupa sastavljena od predstavnika državnog i entitetskih ministarstava pravde, predstavnika pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstva finansije i trezora i entitetskih organa nadležnih za zdravstvo i socijalnu zaštitu, čiji je zadatak da Vijeću ministara predloži rješenje za smještaj duševno bolesnih lica kojima je izrečena mjera obaveznog liječenja.

Postupajući po Zaključku Vijeća ministara, ministar pravde BiH je aktom broj: 02-50-22/06 od 3.2.2006. godine, za predsjedavajućeg Interresorne radne grupe odredio sekretara ministarstva pravde.

Od direktora Psihijatrijske bolnice u Sokocu zatražena je informacija o oranzaciono - tehničkoj strukturi, smještajnim kapacitetima, materijalno - tehničkoj opremljenosti i kadrovskoj osposobljenosti te bolnice, sa pitanjem da li ista prema sadašnjim smještajnim kapacitetima može prihvatiti veći broj lica prema kojima se izvršenje ove mjere sprovodi u odjeljenju sudske forenzike pri Kazneno - popravnom zavodu u Zenici, među kojima se nalazi i Fikret Hadžić.

Takođe je zatraženo od predstavnika entitetskih ministarstava pravde da dostave informaciju o uslovima u nadležnim zdravstvenim ustanovama u entitetima za smještaj i liječenje ovih lica.

U skladu sa navedenim Zaključkom Vijeća ministara, Interresorna radna grupa koju su sačinjavali predstavnici Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine, Pravosudne komisije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Federalnog Ministarstva pravde, Ministarstva pravde Republike Srpske, Federalnog ministarstva zdravstva i Federalnog ministarstva rada i socijalne politike razmotrila je akte Evropskog suda za ljudska prava od 14.12.2005. godine i 13.01.2006. godine, presudu Evropskog suda za ljudska prava od 11.10.2005. godine, kao i akte Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine.

Nakon razmatranja svih pitanja koja se odnose na smještaj učinilaca krivičnih dijela prema kojima se sprovodi mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveza iz Zaključka Vijeća ministara sa 106. sjednice od 02.02.2006. godine, Interresorna radna grupa je usvojila i predložila Vijeću ministara Bosne i Hercegovine slijedeće:

ZAKLJUČKE

1. Prema Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Sud može učiniocu krivičnog djela izreći jednu ili više mjera sigurnosti kad postoje uvjeti za njihovo izricanje propisano zakonom.

2. U Bosni i Hercegovini funkcioniše samo jedna zdravstvena ustanova u kojoj se sprovodi mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja, a to je Psihijatrijska bolnica u Sokocu.

3. U cilju prevazilaženja postojećeg stanja i izvršenja svih sudskih odluka u Bosni i Hercegovini koje se odnose na obavezno psihijatrijsko liječenje, kao i izvršenja Odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Fikret Hadžić protiv Bosne i Hercegovine, predlažemo da se sve osobe kojima je izrečena navedena mjera, radi daljeg izvršenja uz prethodni dogovor entiteta, uz obezbijedenje odgovarajućih uslova, upute u Psihijatrijsku bolnicu u Sokocu.

4. Nadležni organi Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine treba da zaključe sporazum o izvršenju mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja u Psihijatrijskoj bolnici u Sokocu.

5. Potrebno je hitno donijeti odluku o izgradnji psihijatrijske ustanove za izvršenje mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na nivou Bosne i Hercegovine.

6. Cijeneći postojeće građevinsko stanje objekata, materijalno - tehničku opremljenost, kadrovsku osposobljenost, dosadašnje iskustvo, smještajne kapacitete kao i broj izrečenih mjera sigurnosti predlažemo da se kao najbrže, najekonomičnije i najfunkcionalnije rješenje odmah pristupi adaptaciji psihijatrijske bolnice u Sokocu u kojoj bi mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja izvršavale osobe iz čitave Bosne i Hercegovine.

Vijeće ministara BiH je na 111. sjednici održanoj 02.03.2006. godine razmatralo Izvještaj Interresorne radne grupe u vezi realizacije zaključaka Vijeća ministara BiH u predmetu Hadžić Fikreta protiv Bosne i Hercegovine i pored usvajanja Izvještaja Interresorne radne grupe konstatovalo da je potrebno da:

- Interresorna radna grupa organizuje dogovor entiteta oko upućivanja lica kojima je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja u Psihijatrijskoj bolnici u Sokocu, radi daljeg izvršenja mjere i o rezultatima pismeno izvjesti Vijeće ministara BiH,
- pripremi i uputi nadležnim organima u Bosni i Hercegovini Nacrt Sporazuma o izvršenju mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja u Psihijatrijskoj bolnici u Sokocu,
- pripremi nacrt odluke o uspostavljanju Psihijatrijske ustanove za izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na nivou Bosne i Hercegovine, te je uputi Vijeću ministara BiH,
- pripremi početni materijal za adaptaciju Psihijatrijske bolnice u Sokocu i dostavi je Vijeću ministara BiH.

Rok za provođenje svih aktivnosti je 31.03.2006. godine.

Ostali upiti iz dijela koji se odnosi na zatvorske ustanove iz nadležnosti Federalnog Ministarstva pravde

U skladu sa novim krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini u 2003. godini i usvajanjem Zakona o izvršenju krivičnih sankcija 2005. godine, a koji regulira pitanje zatvorenika u istražnom zatvoru i osuđenih zatvorenika u četiri krivična zakonodavstva u BiH, odnosno upiti CPT-a koji se odnose da statističke pokazatelje o dužini vremena provedenog u istražnom zatvoru u Federaciji BiH, obavještavamo Vas da zbog kratkoće vremena i već upućenih urgencija CPT-a za dostavu ovog Izvještaja, nismo u mogućnosti dostaviti tražene podatke u ovom Izvještaju, ali ćemo naknadno dostaviti iste.

Naime, navedene statističke pokazatelje za Federaciju BiH tražili smo neposredno od stručnih službi nadležnih sudova, međutim statističke pokazatelje do slanja ovog Izvještaja nismo dobili, te smo iz navedenih razloga tražili intervenciju Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, koje će od nadležnih sudova u Federaciji BiH tražiti statističke pokazatelje dužine vremena provedenog u istražnom zatvoru (prosječno i maksimalno).

Nema dodatnih angažmana Ministarstva pravde Federacije BiH po pitanju potrebe da se osigura neovisno tijelo (npr. viši sudski predstavnik) koje bi trebalo da provede pravovremenu i temeljitu istragu ozbiljnih incidenata koji se dešavaju u zatvorima, odnosno preporuka CPT-a za angažman neovisnih stručnjaka za vrijeme istraga u neredima u zatvorima.

Obavještavamo Vas da pri Parlamentarnoj Skupštini Bosne i Hercegovine postoji Komisija za ljudska prava, imigraciju i azil koja interveniše u pojedinim slučajevima prijave povrede prava fizičkih lica, grupe građana, pravnih subjekata, a time i povrede prava pritvorenih i osuđenih lica pri kazneno popravnim zavodima u Federaciji BiH, obradom žalbi, po ocjeni izlaskom na lice mjesta, sa obavezom sačinjavanja izvještaja Vijeću ministara BiH.

POLICIJSKE USTANOVE

- Ministarstvo sigurnosti BiH -

Pozivom na upit CPT-a po pitanju sporazuma u vezi sa predloženim restrukturiranjem policijskih snaga i rokovima predviđenim za provedbu ove važne reforme, a u skladu sa tačkom 7. Odluke o formiranju Direkcije za provođenje restrukturiranja policije, Vijeće ministara je na 103. sjednici održanoj 29.12.2005. godine donijelo odluku o imenovanju izvršnog tijela Direkcije za provođenje restrukturiranja policije.

Direkcija je dužna da izradi prijedlog plana za provođenje reforme policijskih struktura u Bosni i Hercegovini po fazama, uključujući prijedloge policijskih regija i vodeći računa o održavanju visokog nivoa efikasnosti policijskih struktura u BiH, radi obezbjeđenja veće bezbjednosti građana.

Direkcija za provođenje restrukturiranja policije dužna je donijeti sve pravne akte i pravilnike neophodne za restrukturiranje policije, a Upravni odbor je u obavezi da do 30. septembra 2006. godine rukovodi aktivnostima na izradi plana provođenja i osiguranja da izvršno tijelo izradi elemente ovog plana, kojim se u cjelosti ispunjavaju uvjeti utvrđeni u tački 10. Odluke o formiranju Direkcije za provođenje restrukturiranja policije.

U obavezi Upravnog odbora je i donošenje upustava, instrukcija, odnosno naloga izvršnom tijelu, po potrebi i osiguranje da smjernice Upravnog odbora budu efikasno prenesene izvršnom tijelu.

Izvršno tijelo je odgovorno za izvršenje smjernica i uputstava Upravnog odbora u cilju izrade elemenata plana provođenja do 30. septembra 2006. godine, kojim se u cjelosti ispunjavaju uvjeti utvrđeni u članu 10. Odluke o formiranju Direkcije za provođenje restrukturiranja policije.

- Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije BiH -

Po pitanju zahtjeva CPT-a koji se odnosi na pojašnjenje da li tužitelj i suci mogu pokrenuti istrage, čak u odsustvu izričitog navoda o mogućem maltretiranju za vrijeme policijskog pritvora, Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova dalo je pismeno izjašnjenje, navodeći prije svega da je samo postavljeno pitanje CPT-a možda neprecizno ili nije precizno prevedeno. Shodno navedenom moglo bi se tumačiti na dva načina.

Ukoliko se misli da li tužilac može pokrenuti istragu o mogućem maltretiranju u policijskom pritvoru, a da nema nikakvih podataka i saznanja o konkretnom maltretiranju, onda smo mišljenja da u takvim slučajevima tužilac nema osnova za pokretanje istrage.

U Federalnom i kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova postoje jedinice za profesionalne standarde, odnosno za unutrašnju kontrolu, koje su nadležne da sprovode unutrašnje istrage protiv zaposlenika ovog ministarstva, između ostalog i u slučajevima maltretiranja za vrijeme policijskog pritvora, a nadležne su za provođenje inspeksijskog nadzora u prostorijama za policijski pritvor radi utvrđivanja stanja u vezi uslova smještaja, vođenja odgovarajućih evidencija, odnosa prema licu koje je zadržano u policijskom pritvoru i dr. i s tim u vezi preduzimanja propisanih mjera i radnji.

Inače, kao što smo do sada i informisali CPT tužilac je dužan prema članu 45. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH i člana 35. Zakona o krivičnom postupku BiH odmah po saznanju da postoji osnovana sumnja da je učinjeno krivično djelo preduzeti potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalaženju osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih lica vezanih za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanja izvjava i dokaza.

Takođe je bitno istaći da je u članu 234. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH i članu 219. stav 4. Zakona o krivičnom postupku BiH regulisano da lice prema kojem je od strane ovlaštenih lica preduzeta neka od radnji (uzimanje izvjava, pregled prijevoznih sredstava, putnika i prtljage, ograničeno kretanje na određenom prostoru, utvrđivanje indentiteta, raspisivanje potrage za licem i stvarima, uvid u dokumentaciju, pretraživanje određenih objekata i prostorija), ima pravo da podnese pritužbu tužiocu u roku od tri dana.

Tužilac će provjeriti osnovanost pritužbe i ako utvrdi da su se u preduzetim radnjama ili mjerama stekla obilježja krivičnog djela ili povreda radne obaveze, postupit će prema pritužbi u skladu sa zakonom.

- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske -

Oficir za vezu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske po upitu CPT-a, a koji se odnosi na pojašnjenje mogu li tužioci ili sudije pokrenuti istrage čak i u odsustvu izričitog navoda o mogućem maltretiranju za vrijeme policijskog pritvora, daje slijedeći komentar.

Na nivou Centara javne bezbjednosti i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske organizovan je Inspektorat za unutrašnju kontrolu, a pri Kabinetu ministra unutrašnjih poslova formiran je Biro za žalbe i predstavke građana koji su zaduženi za sprovođenje unutrašnje istrage protiv radnika Ministarstva unutrašnjih poslova na što se i odnosi zlostavljanje lica za vrijeme policijskog pritvora. Za svako lice koje se lišava slobode u MUP-u vode se propisane evidencije shodno uputstvu o lišavanju slobode. U slučajevima kada se utvrdi da su se pripadnici policije ponašali nepropisno i neprimjereno prema licima lišenim slobode vodi se disciplinski postupak, a u slučajevima postojanja sumnje da je izvršeno krivično djelo, dostavlja se izvještaj nadležnom tužilaštvu.

Članom 43. Zakona o krivičnom postupku RS određena su prava i dužnosti tužioca da rade na otkrivanju i gonjenju učinilaca krivičnih djela.

Tužilac ima pravo i dužnost da odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo, preduzima potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i sprovođenja istage, pronalaženje osumnjičenog, rukovođenje i nadzor nad istragom, kao i radnji upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih lica vezanih za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izjava i dokaza.

ZATVORSKE USTANOVE

Izveštaj o radu tima za obuku zatvorskog osoblja

Aktivnosti tokom 2003. i 2004. godine

Tim za obuku zatvorskog osoblja je započeo sa radom krajem 2003. godine. Uz pomoć eksperta za reformu zatvora Vijeća Evrope, 6 službenika izabranih iz oba entitetska zatvorska sistema su tokom naredne dvije godine uglavnom radili na razvijanju i usavršavanju vlastitih sposobnosti i vještina, neophodnih za vođenje obuke.

Tokom 2004. godine, tim voditelja obuke je održao niz radionica za rukovodno osoblje kazneno popravnih ustanova u oba entiteta. Takođe, kroz seriju posjeta zatvorima voditelji obuke su procijenili oblasti u kojima je rukovodno osoblje smatralo da su potrebne promjene kako bi se poštivanje zakona podiglo na viši nivo, te kako bi razvili vlastite rukovodne sposobnosti.

Početakom 2004. godine, tim voditelja obuke je zajedno sa nekoliko direktora kazneno popravnih ustanova boravio u studijskim posjetama Zatvorskim upravama Poljske i Italije. Cilj je bio omogućiti bosanskohercegovačkoj delegaciji diskusiju sa kolegama u jurisdikcijama koje su provele velike reforme u teškim ekonomskim okolnostima, te u slučaju Italije, uz sve veći broj pripadnika organizovanog kriminala osuđenih na duge kazne zatvora.

Aktivnosti tokom 2004. i 2005. godine

Drugu polovinu 2004. i početak 2005. godine voditelji obuke su proveli revidirajući do tada prikupljeni i kompletirajući okvirni materijal za razvoj i unapređenje sposobnosti zatvorskeg osoblja. Materijal je uz pomoć profesionalne voditeljice obuke koju je angažovalo Vijeće Evrope, strukturiran tako da sadrži opise radnih zadataka i procedure za rad koje predstavljaju temelj modernih metoda obuke i procjene zatvorskeg osoblja.

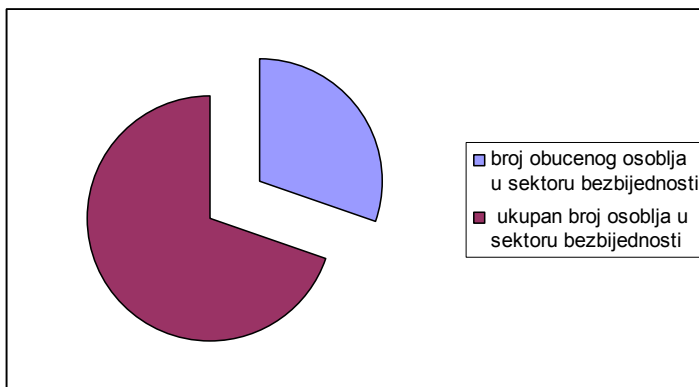
Sredinom 2005. godine, tim započinje samostalni rad angažmanom na obuci osoblja privremeno preraspoređenog iz entitetskih zatvorskih službi u Pritvorsku jedinicu Državnog suda, te novoprimljenog osoblja nekoliko mjeseci kasnije. U pripremi za provedbu programa obuke, sačinjene su procedure za osam osnovnih radnih zadataka za koje mora biti osposobljeno svo zatvorsko osoblje koje je u direktnom kontaktu sa pritvorenicima/zatvorenicima. Naknadna procjena se takođe zasniva na procjeni sposobnosti i vještina pri obavljanju sljedećih zadataka: pretres pojedinaca, pretres smještajnih kapaciteta i drugih prostorija u zatvorskom okruženju, pretres vozila, prijem i otpust pojedinaca, održavanje nivoa bezbjednosti na ulazu i izlazu, podrška i unapređenje timskog rada u ustanovama, održavanje nivoa ukupne sigurnosti u ustanovama, održavanje nivoa bezbjednosti tokom sprovođenja.

Pilotiranje ovakvog programa obuke se pokazalo uspješnim, tako da su članovi tima uz podršku osoblja sa projekta reforme zatvora Vijeća Evrope organizovali tromjesečnu obuku po istom programu u svim kazneno popravnim zavodima u Bosni i Hercegovini.

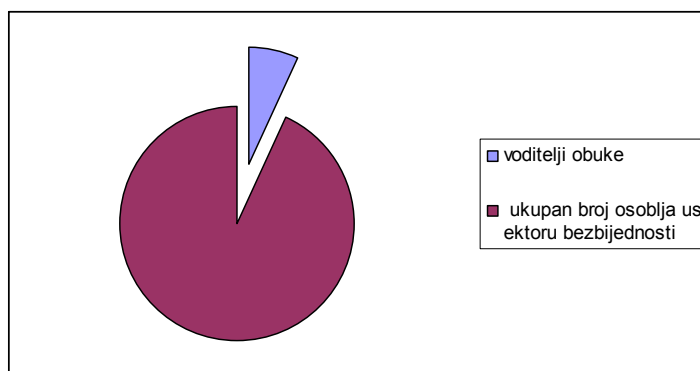
STRUKTURA UKUPNOG BROJA ZATVORSKOG OSOBLJA OBUHVAĆENOG PROGRAMOM OBUKE O 8 OSNOVNIH ELEMENATA SPOSOBNOSTI TOKOM 2005. GODINE

KPZ	interni voditelji obuke	redovna obuka	osiguranje	tretman	industrija	admin	zdravstvo
Busovaca	1	2	27	1	1	1	1
Zenica	2	160	184	24	95	44	11
Foca	3	4	74	6	34	69	3
Mostar	2	3	47	5	4	17	2
Tuzla	4	2	58	10	8	17	1
Bijeljina	2	31	55	2	16	21	3
Doboj	2	3	34	3	0	11	1
Trebinje	0	4	27	2	1	4	0
Sarajevo	2	0	72	3	4	16	3
Banja Luka	2	2	72	10	22	19	2
Bihac	2	40	24	4	0	9	1
Istocno Sarajevo	2	42	42	6	34	9	0
Pritvorska jedinica Suda BiH	0	35	35	0	0	0	0
UKUPNO	24	328	751	76	219	237	28

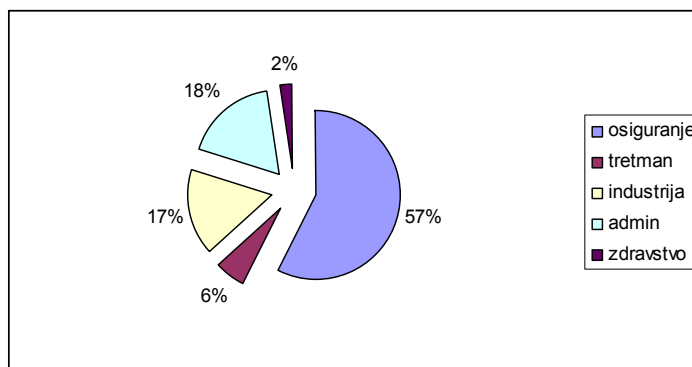
BROJ OBUČENOG OSOBLJA U SEKTORU OBEZBJEĐENJA U ODNOSU NA UKUPAN BROJ OSOBLJA U SEKTORU OBEZBJEĐENJA

BROJ INTERNO OBUČENIH VODITELJA OBUKE U ODNOSU NA UKUPAN BROJ OSOBLJA U SEKTORU OSIGURANJA

STRUKTURA OSOBLJA U KAZNENO POPRAVNIM ZAVODIMA BOSNE I HERCEGOVINE

U sklopu ovih aktivnosti sačinjen je i objavljen Priručnik za obuku zatvorskog osoblja br. 1, koji je distribuiran interno obučanim voditeljima obuke i rukovodnom osoblju u svim KPZ. Vrijedno je napomenuti da je ovo prvi priručnik ovakve vrste, sveobuhvatan u smislu da istovremeno daje osnovne smjernice za rad internim voditeljima obuke, detaljne procedure po kojima se obavlja rad prema evropskim standardima, te obrasce za procjenu sposobnosti osoblja obučenog prema ovom programu.

Tokom rada na priručniku, članovi tima su istovremeno radili i na koncipiranju budućih programa obuke. Uz podršku Vijeća Evrope i Kanadske agencije za međunarodni razvoj (CIDA), organizirana je studijska posjeta Irskoj zatvorskoj službi, u sklopu koje su članovi tima na najdirektniji način učestvovali u obuci o kontroli i obuzdavanju.

Aktivnosti tokom 2006. godine

Početak godine je obilježila radionica namijenjena pomoćnicima direktora za obezbjeđenje u kojoj su ponovo učestvovali predstavnici svih bosanskohercegovačkih kazneno popravnih ustanova. Cilj je bio predstaviti i uvesti novi način procjene sposobnosti osoblja, zasnovan na što je moguće realnijim kriterijima i parametrima, koji se u kasnijim fazama mogu koristiti za godišnju ocjenu uspješnosti osoblja.

Ohrabreni dosada postignutim rezultatima, te podrškom koju uživaju od strane prvenstveno direktora kazneno popravnih ustanova i entitetskih i državnog Ministarstva pravde, tim voditelja obuke trenutno radi na sačinjavanju prijedloga programa obuke za zatvorske službe BiH.

Prijedlog programa obuke zatvorskog osoblja u BiH

Vrsta obuke	Učesnici	Učestalost	Predavači
Uvodna	sve kategorije osoblja (obezbjeđenje, tretman, administracija)	odmah po zasnivanju radnog odnosa	tim voditelja obuke
Osnovna	obezbjeđenje (OZS) i tretman (odgajatelji/vaspitači)	odmah po zasnivanju radnog odnosa i obavezan broj sati godišnje	tim voditelja obuke; stručno osoblje iz zatvorske službe i drugih institucija
Napredna	obezbjeđenje (srednje rukovodstvo), tretman (odgajatelji/vaspitači), rukovodstvo	obavezan broj sati godišnje	tim voditelja obuke; stručno osoblje iz zatvorske službe i drugih institucija
Specijalistička	obezbjeđenje (srednje rukovodstvo), tretman (odgajatelji/vaspitači), rukovodstvo	ovisno o potrebi	stručno osoblje

На састанку официра за везу са Европским комитетом за превенцију тортуре и нељудског или понижавајућег понашања или кажњавања (ЦПТ) који је одржан 15.02.2006. године у Сарајеву у Министарству за људска права и избјеглице тражили сте да Вам доставимо извјештај по питањима које је од Вас тражио ЦПТ-е, а везано за затворске установе оба ентитета.

Наиме, ЦПТ-е би желио да добије наше одговоре на следећа питања: режим који је на снази, а који регулише питања притвореника у истражном затвору и осуђених лица у КПУ – конкретније вријеме проведено изван ћелије и трајање вјежби на отвореном простору сваки дан, статистичке податке о дужини времена проведеног у истражном затвору и провођењу здравствене заштите у затворима према ЦПТ-е препорукама.

По тим питањима, од КПУ Републике Српске смо тражили и добили следеће податке:

1. Активност осуђених и притворених лица

Активности осуђених лица у КПУ Републике Српске су регулисане Правилником о кућном реду («Службени гласник Републике Српске» бр. 65/02).Осуђена лица која се налазе на издржавању казне затвора, а која су радно ангажована, слободно вријеме, ван просторије – на чистом ваздуху тј. шетњу проводе сваким радним даном у времену од 15,00 – 17,00 сати, а суботом, недељом и празницима и од 08,00 – 10,00 часова, што је у складу са чл. 20. ст. 3. Правилника о кућном реду.

Такође, у свим КПУ Републике Српске осуђена лица имају организоване спортске активности три пута у времену од 16,00 – 17,30 сати.

У свим установама осуђена лица која нису радно ангажована имају могућност шетње на отвореном простору и спортске активности сваким даном два пута (прије и послје подне) у трајању од по два сата.

Свим лицима која су издржавала притвор у КПУ Републике Српске у 2005. години одобравао се боравак на свјежем ваздуху – шетња у трајању од два сата, ако је у установи било довољно подесног простора, што је у складу са чл. 20. Правилника о кућном реду у установама за издржавање мјере притвора.

На основу података из установа у 2005. години у истражним затворима је боравило 786 лица, што је по установама дато у следећој табели:

Вријеме	до 1 мј	до 2 мј	до 3 мј	До 4 мј	до 5 мј	до 6 мј	до 7 мј	до 8 мј	до 9 мј	до 10 мј	до 11 мј	до 12 мј	СВЕГА	
КПЗ Фоча	<i>Н</i>	<i>Е</i>	<i>М</i>	<i>А</i>			<i>П</i>	<i>Р</i>	<i>И</i>	<i>Т.</i>		<i>Л</i>	<i>И</i>	<i>Ц А</i>
КПЗ Б. Лука	160	70	46	17	23	4	12	1	1	--	--	--	334	
КПЗ И. Сара	56	25	9	12	9	7	8	2	6	4	1	2	141	
ОЗ Бијељина	76	30	25	15	10	7	1	1	1	4	2	1	173	
ОЗ Добој	25	15	9	3	7	--	1	--	1	--	--	1	62	
ОЗ Требиње	39	23	6	1	2	--	--	--	--	1	--	4	76	
СВЕГА	356	163	95	48	51	18	22	4	9	9	3	8	768	

Из табеле се види да је дужина времена проведеног у истражном затвору од једног дана до годину дана, што је у складу са чл. 192-194 Закона о кривичном поступку (« Службени гласник Републике Српске » бр. 50/03). Просјечно трајање истражног затвора је око 2,5 мјесеца, док је максимално притвор трајао једну годину.

2. Здравствена заштита у затворима

У прошлој години по питању договора између министарства здравља и министарства правде око утврђивања стандарда и пружања помоћи службама здравствене заштите у установама није ништа рађено. Међутим, истичемо да је сарадња између службе здравствене заштите установа и здравствених установа у мјестима гдје су лоциране КПУ на високом нивоу и за сада на том плану нисмо имали никаквих проблема.

У току су активности за измјену Правилника о унутрашњој организацији Министарства правде Републике Српске којим ће бити створене претпоставке за пријем у радни однос љекара – државног службеника који би био организатор и координатор рада служби здравствене заштите у КПУ.

У прошлој години вођене су активности на попуни служби здравствене заштите у КПУ, па је у стални радни однос у КПЗ Бања Лука примљен љекар – специјалиста. Сада у службама здравствене заштите у КПУ имамо стално запослена два љекара, КПЗ Бања Лука и Окружни затвор Бијељина, а све установе имају попуњене службе здравствене заштите са медицинским радницима са завршеном средњом медицинском школом у складу са њиховим Правилницима о систематизацији. У установама гдје нема стално запослен

љeкар, ангажовани су љeкари по уговору који осуђеним и притвореним лицима пружају потребне медицинске услуге.

- ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U ZATVORIMA -

- Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske -

Zdravstvena zaštita u zatvorima Republike Srpske regulisana je Zakonom o izvršavanju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 64/01.)

Članom 28. pomenutog zakona regulisane su specijalne ustanove, odnosno specijalne bolnice za izvršenje kazni zatvora i mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenim ustanovama, a nadzor u pogledu izvršenja mjera bezbjednosti i obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenim ustanovama vrši Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske (Psihijatrijska klinika Sokolac i Zavod "Jakeš" Modriča).

U stavu 5. pomenutog člana, nadzor u pogledu zakonskog i pravilnog postupanja prema licima smještenim u ovim ustanovama, vrši Ministarstvo pravde i sud koji je izrekao kaznu.

Član 46. pomenutog zakona reguliše zdravstvenu službu koja obavlja poslove zdravstvene zaštite lica lišenih slobode, kontrolu higijenskih mjera, kontrolu kvaliteta i kvantiteta hrane i vode i vrši i druge poslove određene zakopnom i propisima donesenim na osnovu istog.

Nažalost, moramo konstatovati da je došlo do slabog napretka u provedbi preporuka CPT-a iz Izveštaja koji je dostavljen vlastima Bosne i Hercegovine, a naročito u pogledu izdvajanja materijalnih sredstava za sanaciju u Psihijatrijskoj klinici Sokolac, kao i obuke medicinskog osoblja, sestara i doktora po odgovarajućem programu.

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske posredstvom resornog ministra i oficira za vezu sa CPT-om tražilo je prije nekoliko mjeseci sastanak u Ministarstvu pravde Republike Srpske, koji još nije relizovan.

Ovo ministarstvo će nastojati da sa Ministarstvom pravde donese standarde za zatvorsku zdravstvenu zaštitu, kao i da riješi pitanje imenovanja savjetnika za zdravstvenu zaštitu koji bi djelovao kao direktor za zdravstvenu zaštitu pri Ministarstvu pravde Republike Srpske.

- Ministarstvo zdravstva Federacije BiH -

Temeljem pisma upućenog od strane Evropskog komiteta za spriječavanje torture i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka u segmentu " zdravstvena zaštita u zatvorima" ukazujemo na slijedeće.

Zdravstveni djelatnici u zatvorima /liječnici kao i medicinski tehničari/ su uposlenici te ustanove tj. kazneno popravnih zavoda. Federalno ministarstvo zdravstva nema nikakvih ovlasti temeljem radno pravnog statusa ovih osoba. Cijeneći prednje ovo ministarstvo nema ingerencija ni za procedure povećanja broja uposlenika zdravstvenog usmjerenja ali je određene sugestije federalni zdravstveni inspektor predlagao menadžmentu konkretno Kazneno-popravnog zavoda Zenica.

U Federaciji Bosne i Hercegovine još uvijek je na snazi Zakon o izvršenju kaznenih sankcija iz 1998.godine ("Službene novine Federacije BiH" br. 44/98 i 42/99) slijedom kojeg, na temelju članka 152 st.2.i 3. nadzor nad izvršenjem kazne

zatvora koji između ostalog podrazumjeva i "način provođenja zdravstveno-higijenskih mjera" vrši "Federalno ministarstvo pravde preko ovlaštenih djelatnika-inspektora".

Citirani zakon iz 1998.godine samo u dijelu izvršenja mjere sigurnosti obveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja /članak 176/ utvrđuje da nadzor vrši Federalno ministarstvo zdravstva- u kom pravcu je ovo ministarstvo preko federalnog zdravstvenog inspektora vršilo nadzor uz prisustvo predstavnika Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Postavljanje – imenovanje " savjetnika za zdravstvenu zaštitu, koji bi djelovao kao direktor za zdravstvenu zaštitu relevantne zatvorske službe - pri svakom entitetskom ministarstvu pravde" je dakle utvrđeno kao obveza, ne Federalnog ministarstva zdravstva već upravo prozvanog entitetskog ministarstva pravde.To tijelo bi trebalo kroz svoj pravilnik o ustroju predvidjeti traženo mjesto.

Potrebno je naglasiti da Zakon Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera («Službeni glasnik BiH»,broj:13/05) u članku 41 sadrži jasnu i nedvojbenu normu da «nadzor nad radom Zavoda glede zaštite na radu djelatnika, zdravstvene i sanitarne zaštite pritvorenika i zatvorenika, uvjeta i načina pripreme hrane za pritvorenike i zatvorenike obavljaju odgovarajuća tijela sukladno posebnim propisima». Ovako naznačena tijela značila bi u praksi ovlaštene djelatnike- inspektore koji bi svaki temeljem svojih ovlasti vršio segmente nadzora.

Donošenjem Zakona o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije BiH»broj: 69/05) sve inspekcije koje sada djeluju u Federalnom ministarstvu zdravstva / sanitarna, zdravstvena i farmaceutska / prelaze u Federalnu upravu za inspeksijske poslove – koja je već trebala početi sa radom . Temeljem prednjeg ovo ministarstvo neće ni imati mogućnost ni obvezu nadzora već naprijed pomenuta Federalna uprava za inspeksijske poslove.

Pored svega naprijed izloženog, želimo naglasiti da je ovo ministarstvo voljno i nadalje ostvarivati suradnju sa resornim ministarstvom pravde koliko se za to ukaže potreba, ali ne u segmetu nadzora cijeneći naprijed naznačen Zakon o inspekcijama.

Objekti za maloljetnike u oba entiteta

Po pitanju politike vlasti Bosne i Hercegovine u vezi sa osiguravanjem odgovarajućih objekata za maloljetnike zatočene u oba entiteta, obavještavamo Vas da u Federaciji BiH nema izmjena po pitanju vaspitno popravnih ustanova za maloljetnike, osim postojećeg zavoda "Hum" u Sarajevu koji postojećim kapacitetima ne zadovoljava potrebe za smještaj maloljetnih lica.

Aktivnostima Vlade Republike Srpske i Ministarstva pravde RS prije dvije godine uređen je postojeći Vaspitno popravni dom u Banja Luci za smještaj maloljetnih lica kojima je izrečena vaspitna mjera. Međutim Vaspitno popravni dom nije stavljen u funkciju jer nisu bila obezbjeđena budžetska sredstva za 2005. godinu.

Budžetska sredstva za profesionalni angažman potrebnog kadra planirana su za 2006. godinu i već su raspisani oglasi za prijem u radni odnos potrebnog kadra.